

SZÖVEG –
UGHY SZABINA

KÉP –
PÁCZAI TAMÁS

SOROZAT –
RIPORT

KETTŐ MEG HÁROM, AZ HÉT

Mezítlábas diákok sminkelnek a Kisképző egyik termében.

Gluck „A rászedett kádi” című operájának főpróbájára készülnek. *Tóth Árpád*, a *Csikszzerda* kórus karnagya maga is mezítláb. Szenvedélyes kézmozdulatokkal kísérve instruál, a napszemüveg felvételét gyakorolja a hangszeren játszókkal és hangol. *Páczai Tamás* fotós kollégám a fejét rázza mosolyogva, nehéz tartani Árpival a tempót, aki végre egy pillanatra megáll, szokásos premier előtti szelfijét készíti a kórusal.

♦ – **Az utóbbi időben mintha növekvő figyelem kísérné a kórusokat. Erről tanúskodik az évről évre egyre sikeresebb Kórusok Éjszakája, Deák Kristóf „Mindenki” című Oscar-díjas kisfilmje vagy épp a TEDx előadásaid, amelyek sikerét a nézettségi adatok is ékesen bizonyítják. Te, aki benne élsz a kórusban, hogy látod mindezt?**

– Egyre erősebb az igény, főleg Budapesten, hogy a digitális kapcsolattartáson túl élőben is létrehozzunk közösen valamit. Alapvetően a bicikliző, környezettudatosan élő, kicsit „hippi” gondolkodású emberekre gondolok most. A Csikszzerda-próbák idején például elképesztő mennyiségű bringa parkol a környező utcákban. A természetességhez, a szabadabb és elfogadóbb gondolkodás magával vonja az önmegismerés és önfejlesztés szándékát is. Valamit kezdeni a hangommal azt jelenti, hogy valamit felhozok magamból, közelebb kerülök magamhoz. Elképesztően szép, hogy egy éven keresztül készülsz valamire azért, hogy aztán mindössze néhányszor előadd, aztán az egész eltűnjen a semmibe, még ha tudjuk is, hogy nem tűnik el, csak később nem lehet előkapni, mint egy nippet a vitrinből.

– **Énekkaros élményeimet átgondolva eszembe jutott, hogy annak idején a kórus milyen fontos társadalmi szerepet töltött be, és a rendszerváltás után milyen rohamosan csökkent a jelentősége. Mi lehetett ennek az oka?**

– Egy pillanatig sem szeretném visszasírni a régi időket, de tény, hogy a szocializmusnak nagy érdeme az a hozzáállás, miszerint a kultúra mindenkié. A gyárakban például sok helyen 7-től 8-ig nem kellett dolgoznia azoknak, akik kórusban énekeltek. Akkoriban mindenki Kodály-módszerrel tanított. Ez a fantasztikus metódus ugyanolyan

veszélyes is, mint amennyire jó, mert közepesen tehetséges tanárok fantasztikus eredményeket tudnak ezzel az oktatási modellel elérni. Ennek köszönhetően akkoriban rutinná vált a kórusosdi, és ezért a rendszerváltás után pillanatok alatt össze is omlott a kórusmozgalom. Onnantól kezdve ugyanis, hogy nem volt már fenntartója egy kórusnak, aki kifizette volna a karnagyot, az utazási költséget a különféle versenyekre, fellépésekre, az uniformist, sok kórus ellehetetlenült, az éneklők számára érdektelenné vált. Napjainkban azonban a kórusok nagy része önfenntartó, és szerencsére egyre több olyan énekar van, amelyik szintiszta meggyőződésből és tűzből énekel. Mi, a Csikszerdával szintén megteremtettünk egy olyan működési rendszert, ami lehetővé tette, hogy senkitől se függjünk. Így azt csinálhatjuk, amit akarunk. Az egy teljesen más minőség, ha valaki meggyőződésből énekel, és nem azért, mert azt mondták neki.

– **Te magad a Kodály Intézet tanáráként rengeteget tetszel ennek a módszernek a népszerűsítéséért, a munkád mellett folyamatosan utazol. Miként van jelen ez a módszer az életedben?**

– Én magam is a Kodály-módszeren nőttem föl. Negyedikre már tudtam kottát olvasni, még ha a tanárnőnk nem is volt biztos a szolmizációban. Bármennyire is szerettem énekelni, tudtam, hogy nem lennék jó énekes, mivel nincs fantasztikus hangki minőségem. A szólóéneklés különösebben soha nem is érdekelt, csak a közösen végzett dolgok, ráadásul elég gátlásos gyerek voltam. Ez a tulajdonságom viszont a közös éneklésnél teljesen elmúlt. Talán nem meglepő, hogy soha nem volt kérdés számomra, mi legyen a hivatásom. A Zeneakadémián egyetemistaként viszont csak álmodoztam arról, hogy majd lesz egy

saját kórusom. Ma már közel 500 fős énekkarom van, még ha kisebb csoportokba rendeződve is. A Kodály-módszernek és az általam kifejlesztett kórusimprovizációs technikának köszönhetően rengeteget utazom. Évente kétszer-háromszor Kínába, emellett Ausztráliába, Dél-Koreába, Németországba, Angliába, Olaszországba, Szlovákiába is rendszeresen hívnak előadásokat tartani. Az ingázás mindig is jelen volt az életemben: középiskolás koromtól kezdve tizenöt éven keresztül jártam minden hétfőgén a szlovákiai magyar közösségekhez kórust vezetni. Ott jöttem rá, hogy az identitásban is mekkora szerepe van az éneklésnek.

– Honnan jött az ötlet, hogy operakórust alapíts az iskolában?

– Szerintem én vagyok a világ legönzőbb embere. Élvezni akarom azt, amit csinálok. Amikor tíz évvel ezelőtt a Kisképzőre kerültem, szakmai kihívásokra vágytam. Az opera mindig is érdekelt, csak az volt a problémám, hogy utáltam operába járni, mert nem szerettem azt a hangszínt, amelyen az énekesek énekeltek. Semmi természetesség nincs benne

számomra. Van egy olyan művésze, ami nekem nem segít a történettel való azonosulásban. Ez persze szükségszerűségből alakult ki, hiszen a zenekart csak egy ilyen vibrátós hanggal lehet áténekelni. Én mégis tudni akartam, hogy milyen maga a mű, amely a hagyományos opera mögött van. Az áttételes zenei nyelvét, humorát, szépségét szeretném megmutatni a diákjaimnak. Épp ezért átdolgozom nekik, lerövidítem, lejjebb veszem a hangokat, hogy ki tudja énekelni. Nagyon jó érzés látni, ahogy a kamaszok átlényegülnek, és a saját, természetes hangjukon adják elő a darabokat.

– A Csíkszerda kórusokba az emberek saját maguk jelentkeznek. Az iskolában viszont hogyan tudod rávenni a diákokat az éneklésre?

– Ha valamiben jó vagyok, hát abban mindenképp, hogy be tudok izzítani bárkit bármire, ami engem is érdekel. Ehhez persze az is hozzájárul, hogy elég jó a kapcsolatom a diákokkal. Szerintem, ha értjük a nyelvüket, akkor nagyon jól lehet a kamaszokat motiválni. Keménykedés helyett inkább lazán kezelem őket, nem sértődöm meg, ha az óra elején például beszélgetnek a diákok.

Voltak persze nagyon nehezen kezelhető osztályaim is, akikkel nagyon nehezen dolgoztam együtt, mégis azt gondolom, nem fordulhat elő, hogy a tanár sírva rohanjon ki az óráról. A pedagógusszakmának nagyon menőnek kéne lennie, pláne a zenetanításnak! Mégis sokszor a kollégák nem nagyon találják meg magukat az oktatásban, pedig rendkívül fontos volna, hogy meggyőződéses tanárok tanítsanak.

- Hogy állsz a világmegváltással?

- Annak idején, amikor csak álmodoztam arról, hogy lesz egy saját kórusom, én valóban azzal a céllal vágtam bele az egészbe, hogy a közös éneklésen keresztül megváltsam a világot. Azonban biztos voltam benne, hogy egy újabb kórus már nem tudna megmaradni a fővárosban. Most mégis azt érzem, hogy sokkal közelebb kerültem az eredeti célomhoz, mint ahogy valaha is reméltem azt. Egyre többen érzik, hogy jó lenne valamit kezdeni a hangjukkal, jó lenne valamit másokkal együtt megalkotni. A kórusban pedig az is nagyon szép, hogy a mennyiség minőséget von maga után. Minél többen hozzuk létre a művet, az annál szebb lesz. Kettő meg három, az

nem öt, hanem legalább hét. Óriási biztonságérzetet ad, hogy a kórusban senkinek sem kell tökéletesnek lennie. Egymást kiegészítve gyönyörű, kerek dolgot tudunk létrehozni. De nemcsak a közös éneklés során támogatjuk egymást, hanem a mindennapos feladatok vagy épp a Kórusok Éjszakájának szervezése során is, amelynek idén is én voltam a művészeti vezetője, a kórusból pedig majd' 200 önkéntes segítette a megvalósulását.

Az egész Csíkszerdára jellemző az önkéntes segítségnyújtás: azoknak, akik nem tudnak ott maradni végig a próbán, felvesszük és átküldjük az anyagot, hogy otthon gyakorolhassanak. Szinte minden feladatot el tud végezni valaki a kórusban, ezzel bele tudja tenni a saját szaktudását, értékesebb szereplőjévé válik a nagy egésznek. Sokfélék vagyunk, de mindenkinek van legalább egy olyan képessége, tudása, amelyet az együtténeklés, közös alkotás komplex folyamatában vagy azon túl ki tud bontakoztatni, és végül kiderül, hogy mindenki hasznos lehet valamiben. ♦

„A HULLÁMOK ÉS A VÉGTELEN KÉKSÉG LÁTVÁNYA ELVARÁZSOL
BENNÜNKET, ALFÖLDI GYERMEKEKET.”

(Fábián Tibor: Nyári fényképek)

„OTT, A TENGER FÖLÉ NYÚLÓ
SZIRTEN AZ IDŐ EGY KICSIT
MEGÁLLT KÖRÜLÖTTEM.”

(Kölnei Livia: Utazás térben és időben)

„A NEMZETKÖZI TURIZMUS
... A KIZSÁKMÁNYOLÁS ÉS
A MORÁLIS PUSZTÍTÁS
ALKALMÁVÁ IS VÁLTOZHAT.”

(Horváth Pál: Az utazó ember)

